

Kommunane i Hordaland

Revidert nasjonalbudsjett 2017 og kommuneopplegget for 2018

Fylkesmannen vil gi eit oversyn over hovudpunkta i framlegget til revidert nasjonalbudsjett 2017 og kommuneopplegget for 2018, jf. kommuneproposisjonen Prop. 128 S. I brevet betyr «kommunane» primærkommunane utan at fylkeskommunane er med og «departementet» Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD).

Endringar i det økonomiske opplegget for 2017

Lønsvekst

Pårekna lønsvekst blir redusert frå 2,7 prosent i statsbudsjettet til 2,4 prosent i revidert nasjonalbudsjett. Samla kostnadsinnsparing for kommunesektoren som følgje av lågare lønsvekst er rekna til om lag kr. 900 mill. Av dette utgjer kostnadsinnsparinga for kommunane om lag kr. 720 mill. Kostnadsdeflatoren for kommunesektoren blir redusert frå 2,5 prosent i statsbudsjettet til 2,3 prosent i revidert nasjonalbudsjett. Løn tel om lag 2/3 del av deflatoren.

Skatteinntekter

Lågare lønsvekst fører til lågare skattevekst for kommunane. Pårekna skatteinntekter for kommunesektoren er redusert med kr. 850 mill. frå nivået i statsbudsjettet. Av dette utgjer kommunane sin skattereduksjon kr. 707 mill. Pårekna skattevekst i år for kommunane blir difor redusert frå 1,5 prosent til 1,0 prosent, i høve til faktisk innkomen skatt i 2016.

Låg pårekna skattevekst frå 2016 til 2017, også opphavleg i statsbudsjettet, skuldast ekstraordinær høg skattevekst i 2016.

Kr. 132 mill. av skattereduksjonen for kommunane skuldast endringar i skattereglane, blant anna auka minstefrådrag på pensjon. Denne delen av skattereduksjonen vil bli kompensert gjennom auka rammetilskot til kommunane.

Investeringsstilskot omsorgsplassar

Det er framlegg om å utvida løyvinga i år for investeringstilskot til heildøgns omsorgsplassar. Det har vore stor søknadsinngang for å få investeringstilskot. Utvidinga vil gi grunnlag for å kunne gi investeringstilskot til 1300 fleire omsorgsplassar enn i statsbudsjettet. Løyvinga i statsbudsjettet ga grunnlag for investeringstilskot til 1 800 plassar, slik at det no vil kunne bli gitt tilskot til 3 100 plassar i år. Det vil også omfatta rehabilitering av eksisterande gamle plassar, jf. omlegginga av ordninga frå 2021 til berre å omfatta netto vekst i talet på plassar.

Tilskotssatsane av godkjent investeringsgrunnlag er uendra, det vil seie 55 prosent for sjukeheimsplassar og 45 prosent for omsorgsbustader med heildøgns omsorg.

Tilskot til fleire barnehagelærarar

Regjeringa ynskjer eit større krav til kompetanse i barnehagane. I statsbudsjettet er det løyvd kr. 172,2 mill. i øyremerkte tilskot til tilsetjing av fleire barnehagelærarar. Det er no framlegg om å innlemma dette øyremerkte tilskotet i rammetilskotet allereie for i år. Tilskotet, kr. 172,2 mill., er i år for perioden august og ut året, det vil seie 5/12 av året. I 2018 vil tilskotet som følgje av heilårseffekt bli utvida til om lag kr. 413 mill.

Kommuneopplegget for 2018 - generelt

Det er gitt signal om ein realvekst i dei frie inntektene for kommunane på mellom kr. 3 ½ mrd. og kr. 4,0 mrd. frå 2017 til 2018. Veksten er rekna frå det inntektsnivået for i år som no er lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett.

Denne veksten er realauke slik at priskompensasjon frå 2017 til 2018 vil kome som eit tillegg i inntektene. Prisindikatoren som blir nytta til priskompensasjon, vil bli kjent i statsbudsjettet til hausten.

Skatteøyret blir fastsett først i statsbudsjettet til hausten for å tilpassa skatteveksten til målsetjinga om at skatteinntektene skal utgjere om lag 40 prosent av kommunane sine samla inntekter.

Det er lagt opp til at auken i dei frie inntektene frå 2017 til 2018 skal dekkja auka ressursinnsats i kommunane til:

1. Auka utgifter som følgje av befolkningsutviklinga, både med omsyn til folkevekst og alderssamansetjing, kr. 2,2 mrd. av dei frie inntektene. Utgiftsveksten er totalt rekna til om lag kr. 2,7 mrd. Av dette er kr. 2,2 mrd. den delen som må bli dekt av auken i dei frie inntektene. Den delen av utgiftsveksten som overstig om lag kr. 2,2 mrd. må bli dekt av auke i andre inntekter enn dei frie inntektene.

Om lag heile utgiftsveksten knytt til befolkningsutviklinga vil vere for kommunane, det vil seie ikkje utgiftsvekst for fylkeskommunane.

2. For kommuneforvaltninga kan pensjonskostnadene samla kome til å auka med om lag kr. 350 mill. utover det som blir kompensert gjennom prisjustering av inntektene. Kommunane sin del av det utgjør om lag kr. 300 mill. Det er stor uvisse knytt til desse overslaga.

Pårekna auke i pensjonskostnadene har blant anna samanheng med låg avkastning på pensjonsmidlane som følgje av det låge rentenivået.

Veksten i dei frie inntektene i 2018 skal gi rom for fleire satsingar:

1. Opptappingsplan for rus, kr. 300 mill. Det er eit trinn i ein opptappingsplan med auka løyvingar til rusområdet i perioden 2016 - 2020. Satsinga kjem i hovudsak ved at ein del av den årlege veksten i dei frie inntektene er grunngeve med satsinga på rusomsorg. I 2016 og 2017 var denne opptappinga på til saman kr. 0,7 mrd. Fordelinga mellom kommunane blir gjort etter delkostnadsnøkkelen for sosialhjelp i inntektsystemet.

Det er dessutan eit eige øyremerkt tilskot til føremålet, kapittel 765 post 62.

2. Tidleg innsats barnehage og skule, kr. 200 mill. Kr. 200 mill. av veksten i rammetilskotet er grunngeve med denne satsinga.

Det er eit eige øyremerkt tilskot til auka lærarinnsats på 1. - 4. trinn i grunnskulen, kapittel 226 post 63.

I framlegget til kommuneproposisjonen for 2017 var kr. 150 mill. av veksten i dei frie inntektene grunngeve med tidleg innsats i grunnskulen. Stortinget vedtok i staden å flytta desse midlane over frå rammetilskotet til styrking av det øyremerkete tilskotet.

3. Kr. 200 mill. til førebyggjande tiltak for barn, unge og familiar. Det er ei målsetjing å gjere kommunane i stand til å ta eit større ansvar på barnevernsområdet, i lys av barnevernsreforma. Kr. 200 mill. av veksten i rammetilskotet er grunngeve med denne satsinga.

Det er på denne bakgrunn lagt opp til at kommunane skal få eit auka handlingsrom i 2018 på mellom kr. 0,3 mrd. og kr. 0,8 mrd. Det vil vere veksten i dei frie inntektene (før pris-kompensasjon) etter fråtrekk for auka utgifter knytte til befolkningsutvikling og pensjon, samt dei nemnde satsingane.

Kommunereform

Kompensasjon for redusert basistilskot og småkommunetilskot - overgangsordning (2017-19)

Departementet har for 2017 sett av ei skjønnsramme på inntil kr. 300 mill. til kommunar som går inn i kommunesamanslåing og som får redusert basistilskot og småkommunetilskot på grunn av nytt inntektssystem i 2017. Ingen av dei aktuelle kommunane i Hordaland får redusert småkommunetilskot som følgje av nytt inntektssystem. Dei kommunane som får kompensasjon i fylket får difor denne på grunn av omlegginga til gradering av basistilskotet.

Førebels utrekna kompensasjon er om lag kr. 23,7 mill. til saman i 2017 til kommunane i fylket, etter at det er gjort fråtrekk for kompensasjon gjennom overgangsordninga INGAR.

I 2017 vil kompensasjonen bli gitt som ein del av departementet sine skjønsmidlar. I 2018 og 2019 vil i staden kompensasjonen kome som ei eiga fordeling gjennom det ordinære rammetilskotet. Dette er departementet sine skjønsmidlar og endringa betyr ikkje noko for dei skjønsmidlane som fylkesmennene fordeler mellom kommunane.

Tilskot til infrastrukturtiltak

Det var for 2017 sett av kr. 150 mill. i tilskot til infrastrukturtiltak i kommunar som slår seg saman. Av det er kr. 100 mill. innanfor kommunane si skjønnsramme og kr. 50 mill. innanfor fylkeskommunane si skjønnsramme. Denne tilskotsordninga blir ikkje vidareført frå 2017 til 2018. Dette har heller ikkje betydning for dei skjønsmidlane som fylkesmennene fordeler.

Regionsentertilskot

Det vil bli gitt tilskot til mellomstore kommunar etter at det er gjort nasjonalt vedtak om samanslåing. Ny kommune må ha meir enn 9000 innbyggjarar etter samanslåing og ikkje få storbytilskot. For 2017 er det på landsbasis ei ramme på kr. 100 mill., det vil seie med verknad for andre halvår i år. I 2018 blir ramma til føremålet med heilårsverknad kr. 200 mill.

Det er lagt opp til at 60 prosent av ramma vil bli fordelt med ein sats per samanslåing og 40 prosent av ramma vil bli fordelt med ein sats per innbyggjar.

Den endelege fordelinga av regionsentertilskotet og midlane i overgangsordninga (for redusert basistilskot) for 2017 blir gjort kjent etter Stortinget si handsaming av kommunereforma i år.

Kommunereforma skal handsamast i Stortinget 08.juni d.å. Departementet vil kome attende med meir informasjon om desse tilskota for 2017 etter Stortinget sitt vedtak. Deretter vil departementet betala ut tilskot.

Ufrivillig åleine

Nokre kommunar har gjort vedtak om samanslåing med andre kommunar utan at det er gjort gjensidige vedtak i nabokommune. Fleire av desse kommunane taper på omlegginga i inntektssystemet i 2017 gjennom redusert basistilskot og redusert småkommunetilskot.

Departementet vil gi ein kompensasjon i 2017 til kommunar som blir vurderte å vere ufrivillig åleine etter kommunereforma. Fordelinga av denne kompensasjonen mellom kommunar vil bli vurdert nærare i samarbeid med fylkesmennene.

Eingongstilskot og inndelingstilskot

Tilskot for eingongskostnader blir utbetalt i år etter at Stortinget har gjort nasjonalt vedtak om kommunesamanslåingar.

Reformtilskot vil bli utbetalt etter at kommunesamanslåingane har vorte sett i verk,. Det vil seie etter 01. januar 2020.

Storleiken på eingongstilskota, for eingongskostnader og reformtilskot, er vist blant anna i brevet vårt av 19.mai 2015 (s. 7) om kommuneproposisjonen for 2016.

Årleg inndelingstilskot blir utbetalt frå og med år 2020 (i 15 + 5 år), det vil seie når samanslåingane er sett i verk. Det erstattar bortfall av basistilskot og eventuelt bortfall av småkommunetilskot/ reduksjon distriktstilskot som følgje av samanslåing. Inndelingstilskot vil vere basert på tilskot og kriteriegrunnlag for 2016. Det blir tillagt årleg priskompensasjon. Basistilskotet i 2016 var kr. 13,2 mill.

Selskapsskatt

Innføring av kommunal selskapsskatt blir utsett. Ei innføring no ville gitt større uvisse knytt til inntektene i kommunar med særlege utfordringar i næringslivet. Regjeringa ynskjer å kome attende til saka seinare.

Skjønstilskot

Basisramma blir fordelt av fylkesmennene mellom kommunane. Hordaland si ramme i 2017 er kr. 127,7 mill.

Basisramma for skjønstilskot til kommunane for heile landet blir redusert frå kr. 1 191 mill. i 2017 til kr. 1 100 mill. i 2018. Reduksjonen på kr. 91 mill. blir overført til kommunane sitt innbyggjartilskot i inntektssystemet og i staden fordelt etter dei faste kriteria.

Det kan for 2018 også bli endring i fordelinga av ramma mellom fylkesmennene.

Overgangsordninga INGAR tek ikkje omsyn til endringar i skjønstilskot.

Digitalisering

Digitalisering er viktig i fornyingsarbeidet. Departementet har sett av kr. 25 mill. i prosjekt-skjønn for 2017 til ei KS - administrert ordning for finansiering av kommunale IKT - prosjekt. For 2018 tek departementet sikte på å setje av kr. 100 mill., slik at det totalt blir sett av kr. 125 mill. til føremålet.

Kommunane må bidra med eigne midlar til prosjekt. Departementet vil saman med KS utarbeide nærare vilkår for bruken av midlane.

Inntektssystemet

Inntektsutjamning

Inntektsutjamninga er 60 prosent av skilnaden mellom kommunane sitt skattenivå og gjennomsnittleg skattenivå for landet. Tilleggskompensasjonen er 35 prosent av det skattenivået er under 90 prosent av landsgjennomsnittet. Kompensasjonsgraden blir vidareført som i noverande inntektssystem, men graden vil kunne bli justert seinare.

Overgangsordninga INGAR

Overgangsordninga med inntektsgaranttilskot (INGAR) gir kompensasjon for ei utvikling i rammetilskotet med meir negativt avvik enn eit fastsett beløp per innbyggjar (grenseverdien) frå landsgjennomsnittet, frå eit år til det neste. Grenseverdien for kompensasjon blir justert opp frå kr. 300,- per innbyggjar i 2017 til kr. 400,- per innbyggjar i 2018. Det vil m.a.o. vere den delen av utviklinga i rammetilskot som er meir enn kr. 400,- per innbyggjar svakare enn landsgjennomsnittet som blir kompensert.

Auken i grenseverdi blir gjort på bakgrunn av at rammetilskotet har auka vesentleg i perioden frå overgangsordninga INGAR blei innført i 2009. Grenseverdien, kr. 300,- per innbyggjar, har vore den same heilt frå ordninga blei innført. Med same nominelle grenseverdi i beløp over tid vil fleire kommunar få kompensasjon gjennom ordninga. Alle kommunane er med å finansiera overgangsordninga INGAR gjennom eit like stort trekk per innbyggjar.

INGAR tek ikkje omsyn til endring i skatt, inntektsutjamning, veksttilskot og skjønstilskot. INGAR tek omsyn til endringar i inntektssystemet, innlemming av øyremerkte tilskot i rammeoverføring, oppgåveendringar, endringar i kriteriegrunnlaget (t.d. talet på eldre), bortfall av småkommunetillegg og nedgang i distrikttilskot.

Telletidspunkt

Telletidspunkt for innbyggjartal og aldersfordelinga i utgiftsutjamninga vil vere 01.07. i år som grunnlag for rammeoverføring i 2018. For inntektsutjamninga i 2018 er telletidspunktet innbyggjarar per 01.01.2018. For andre kriterium i utgiftsutjamninga enn aldersfordeling er telletidspunktet 01.01.2017 for rammeoverføring i 2018.

Veksttilskot

Veksttilskotet blir gitt til kommunar som har hatt ein årleg befolkningsvekst dei siste tre åra høgare enn 1,4 prosent (gjennomsnitt per år). Hordaland har fleire kommunar med høg folkevekst, særleg i omlandet til Bergen. Tilskotet er difor viktig i fylket.

Veksttilskotet blir gitt med eit fastsett beløp per innbyggjar utover vekstgrensa.

Distriktstilskot utanom småkommunetillegg

Distriktstilskotet skal ivareta kommunar i Sør - Noreg med svak samfunnsmessig utvikling. Det blir gitt til kommunar som har ein distriktsindeks på 46 eller lågare. På grunn av svak utvikling i indre strøk, er også dette tilskotet viktig i fylket.

Skattenivået må ha vore under 120 prosent av landsgjennomsnittet, i gjennomsnitt for dei siste tre åra, for at kommunen skal få tilskot.

Den eine delen av tilskotet blir gitt med ein sats per kommune og den andre delen av tilskotet blir gitt med ein sats per innbyggjar. Begge delane blir gradert på grunnlag av distriktsindeksen slik at lågare indeks gir større tilskot.

Småkommunetillegg

Småkommunetillegget blir gitt til kommunar med under 3200 innbyggjarar. Tilskotet er frå og med 2017 gradert på grunnlag av distriktsindeks. Jo høgare distriktsindeks, jo høgare trekkprosent i høve til fullt tilskot. Dei kommunane som har lågast indeks får ikkje noko trekk i høve til fullt tilskot.

Skattenivået må ha vore under 120 prosent av landsgjennomsnittet, i gjennomsnitt for dei siste tre åra, for at kommunen skal få tilskot.

Trekk i 2017:

Fitjar	trekk 50 %
Tysnes	trekk 10 %
Jondal	ikkje trekk
Ulvik	ikkje trekk
Granvin	ikkje trekk
Samnanger	trekk 50 %
Austrheim	trekk 50 %
Fedje	ikkje trekk
Masfjorden	trekk 40 %

Statsbudsjett 2018

Statsbudsjettet blir lagt fram torsdag 12.oktober d.å.

Med helsing

Lars Sponheim

Rune Fjeld
assisterande fylkesmann

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.